

KIRJALLINEN KYSYMYS 596/2012 vp

Varhaiskasvatustilain säätäminen ja siitä käytävä yhteiskunnallinen keskustelu

Eduskunnan puhemiehelle

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa luvataan säätää laki varhaiskasvatuksesta. Uudistukselle on suuri tilaus. Lasten päivähoitoa koskevista pykälistä varhaisimmat on laadittu heti sotien jälkeen. Oikeastaan meiltä puuttuu kokonaan laki varhaiskasvatuksesta. Vuosikymmenissä niin yhteiskunta, vanhempien työelämä kuin käsityksemme hyvästä kasvatuksestaakin ovat muokkautuneet suuresti. Lain valmistelu on tärkeystään huolimatta kuitenkin ilmeisesti lähtökuopissaan, sillä asian ympärillä on vallinnut syvä hiljaisuus. Mikäli toimeen ei ryhdytä pian, on ilmeisenä vaarana, että lakia ei enää ennateta säätämään kuluvalle vaalikaudella tai vaihtoehtoisesti valmistelu joudutaan tekemään turhan kiireellisesti.

Lain valmistelun ympärille kaivataan laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Siihen tarvitaan vahva ääni vanhemmilta, alan työntekijöiltä sekä ennen muuta lapsilta itseltään. Pohdittavana on isoja kysymyksiä: Millaista on hyvä päivähoito, mitä kaikkea on varhaiskasvatus? Tarvitsemme ratkaisun esimerkiksi päivähoitomaksuihin eri tuloluokissa, alan työntekijöiden kelpoisuusvaatimuksiin ja ryhmäkokoihin.

Lainsäädännön on syytä huomioida myös aikuisten muuttunut työelämä. Päivähoidon on yhä paremmin vastattava yö- ja vuorotyöläisten ammattien aikatauluhaasteisiin. Niin ikään maksujärjestelmän tulisi kannustaa yhä paremmin osapäivähoitoon ja siten osittaiseen työhön lasten ollessa pieniä.

Oma tärkeä osansa on myös perhepäivähoidon vaihtoehtolla, joka on päästetty monin paikoin maatumaan palkkakuoppaansa. Moni perhe haluaisi valita pienen ryhmän perhepäivähoidolla lapsensa hoitopaikaksi, mutta yhä harvemmalla on siihen mahdollisuus.

Taloustilanne on tiukka niin kunnissa kuin valtiollakin. Silloin keskustelu vyöryy herkästi subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen. Tämän keskustelun rinnalle on hyvä tuoda esiin muissa maissa toteutettuja vaihtoehtoja. Esimerkiksi Ruotsin malli subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen yli 3-vuotiaille lapsille on pohdinnan arvoinen. Lapselle kuuluu oikeus maksutomaan varhaiskasvatukseen kolme tuntia päivässä — tämän ylittävä aika on maksullista. Ruotsissa tämä on osa koululainsäädäntöä.

Mallin sovelluksessa olisi kuitenkin tärkeää painottaa päivähoidon merkitystä myös lapsen hoivaympäristönä. Päivähoito ei ole pelkästään koulun esivaihe ja oppimisen ensimmäinen yksikkö.

On ehdottoman tärkeää, että varhaiskasvatustilain lainsäädäntö nojaa ensisijaisesti lapsen etuun. Päivähoidon lähtökohtana tulee olla lapsen oikeus turvalliseen lapsuuteen, huolehtiviin aikuisiin, leikkiin ja kasvurauhaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä aikataululla hallitus tulee tekemään esityksen varhaiskasvatuslain säätämisestä,

miten hallitus aikoo kuulla lainvalmistelun yhteydessä lasten vanhempia, lasten parissa toimivia työntekijöitä ja lapsia itseään,

aikooko hallitus lainvalmistelun yhteydessä parantaa yli 3-vuotiaiden oikeutta maksuttomaan varhaiskasvatukseen,

aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin perhepäivähoitopaikkojen määrän lisäämiseksi ja

tuleeko hallitus pitämään kiinni hallitusohjelmassa antamastaan lupauksesta kehittämällä perheille mahdollisuuksia päivähoidon joustavampaan käyttöön sekä tukemalla pienten lasten vanhempien mahdollisuutta perheen ja työn joustavaan yhdistämiseen?

Helsingissä 20 päivänä heinäkuuta 2012

Annika Saarikko /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Annika Saarikon /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 596/2012 vp:

Millä aikataululla hallitus tulee tekemään esityksen varhaiskasvatustalain säätämisestä,

miten hallitus aikoo kuulla lainvalmistelun yhteydessä lasten vanhempia, lasten parissa toimivia työntekijöitä ja lapsia itseään,

aikooko hallitus lainvalmistelun yhteydessä parantaa yli 3-vuotiaiden oikeutta maksuttomaan varhaiskasvatukseen,

aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin perhepäivähoitopaikkojen määrän lisäämiseksi ja

tuleeko hallitus pitämään kiinni hallitusohjelmassa antamastaan lupauksesta kehittämällä perheille mahdollisuuksia päivähoiton joustavampaan käyttöön sekä tukemalla pienten lasten vanhempien mahdollisuutta perheen ja työn joustavampaan yhdistämiseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Varhaiskasvatuksella luodaan perusta lapsen elinikäiselle oppimiselle, tasapainoiselle kasvulle ja kehitykselle sekä hyvinvoinnille ja terveydelle. Varhaiskasvatus rakentuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Hallitusohjelman mukaan laadukas ja saavutettavissa oleva varhaiskasvatus ja esiopetus taataan koko

ikäluokalle. Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.

Varhaiskasvatustalain valmistelu käynnistetään vuoden 2012 aikana työryhmän asettamisella. Lain valmistelu tullaan toteuttamaan lain valmistelua koskevien säännösten ja ohjeiden mukaisesti varmistamalla säädösvalmistelun avoimuus ja hyvä laatu. Työryhmässä tulevat olemaan edustettuina molempien ministeriöiden lisäksi keskeiset varhaiskasvatuksen sidosryhmät ja asiantuntijat. Myös palveluiden käyttäjiä tullaan kuulemaan. Valmistelussa pyritään avoimeen ja rakentavaan vuorovaikutukseen valmistelijoiden ja sidosryhmien välillä. Aikataulullisesti työ etenee siten, että uusi varhaiskasvatustalaki voidaan hyväksyä tämän hallituskauden aikana. Työskentely alkaa analyysillä varhaiskasvatustalain nykytilasta sekä suomalaisen yhteiskunnan tilasta ja tulevaisuusnäköymistä lapsen ja lapsiperheiden kannalta. Tämän selvityksen jatkona voidaan toteuttaa varsinaisen lain valmistelu.

Päivähoito säilyy subjektiivisena oikeutena. Päivähoitojärjestelmää kehitetään tarjoamaan perheille mahdollisuuksia päivähoiton joustavampaan käyttöön. Lasten päivähoiton turvallisuus ja korkea laatu varmistetaan. Päivähoitoa syrjäytymistä ennalta ehkäisevänä palveluna kehitetään. Päivähoito säilytetään maksuttomana pienituloisille perheille, eivätkä maksut muodosta työllistymiskynnystä. Erityisesti huomioidaan yksinhuoltajien asema. Oikeus samaan päivähoitopaikkaan säilyy, vaikka lapsi olisi välillä kotona hoidossa.

Varhaiskasvatuksen pedagogian kehittäminen ja lasten oppimispolun huomioiminen helpotta-

vat varhaista puuttumista oppimisvaikeuksiin sekä koulutuksellisen tasa-arvon tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on, että varhaiskasvatuksella luodaan entistä vahvempaa perustaa lapsen persoonallisuuden sekä taitojen, kykyjen ja arvopohjan tasapainoiselle kasvulle ja kehitykselle, elinikäiselle oppimiselle sekä hyvinvoinnille ja terveydelle. Varhaiskasvatuksen merkitys on tärkeä sosiaalisuuteen kasvattajana ja sosiaalisten lähtökohtien tasoittajana. Olennaista on, että jo varhaiskasvatuksessa pystytään varmistamaan

hyvät kasvun ja kehityksen edellytykset kaikille tukemalla monipuolisin toimin erityistä tukea tarvitsevia sekä syrjäytymisvaarassa olevia lapsia.

Muilta osin vastauksena kysymykseen viitataan kansanedustaja Raija Vahasalon kirjallisiin kysymyksiin KK 56/2011 vp ja KK 87/2011 vp, kansanedustaja Sari Sarkomaa kirjalliseen kysymykseen KK 89/2011 vp sekä kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluodon kirjalliseen kysymykseen KK 91/2011 vp annettuun vastaukseen.

Helsingissä 7 päivänä elokuuta 2012

Opetusministeri Jukka Gustafsson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 596/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Annika Saarikko /cent:

Enligt vilken tidsplan kommer regeringen att lägga fram ett förslag till stiftandet av en lag om småbarnsfostran,

på vilket sätt ämnar regeringen i samband med lagberedningen höra föräldrar, anställda som arbetar med barn och barn själva,

har regeringen för avsikt att i samband med lagberedningen förbättra rätten till avgiftsfri småbarnsfostran för barn som är över tre år,

har regeringen för avsikt att vidta åtgärder för att öka antalet familjedagvårdsplatser och

kommer regeringen att hålla fast vid det löfte som den gav i regeringsprogrammet genom att utveckla dagvårdssystemet så att familjerna tillhandahålls möjligheter att använda systemet flexiblare och genom att stödja småbarnsföräldrarnas möjligheter att flexibelt förena familjeliv och arbete?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Genom småbarnsfostran skapar man en grund för barnets livslånga lärande, en harmonisk uppväxt samt för välfärd och hälsa. Småbarnsfostran bygger på en helhet som består av vård, fostran och undervisning. Enligt regeringsprogrammet ga-

ranteras tillgänglig småbarnsfostran och förskoleundervisning av god kvalitet hela åldersklassen. Beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster, liksom förvaltningen och styrningen av desamma överförs till undervisnings- och kulturministeriet. Samarbetet med social- och hälsovården stärks i fråga om småbarnsfostran.

Beredningen av en lag om småbarnsfostran inleddes 2012 genom att en arbetsgrupp tillsätts. Beredningen av lagen kommer att genomföras i enlighet med de bestämmelser och anvisningar som gäller för lagberedningen och man kommer att säkerställa insynen i lagberedningen och att den är av god kvalitet. I arbetsgruppen kommer det att finnas företrädare för såväl de båda ministerierna som för centrala intressentgrupper och sakkunniga. Man kommer också att höra dem som brukar tjänsterna. Vid beredningen strävar man efter en öppen och konstruktiv växelverkan mellan beredarna och intressentgrupperna. Tidsmässigt avancerar arbetet på så vis att den nya lagen om småbarnsfostran kan godkännas under den här regeringsperioden. Arbetet inleddes med en analys av dagsläget inom systemet med småbarnsfostran och läget i fråga om det finländska samhället och framtidsutsikterna med tanke på barnen och barnfamiljerna. Som en fortsättning på den här utredningen kan man inleda beredningen i egentlig mening av lagen.

Den subjektiva rätten till barndagvård bevaras. Dagvårdssystemet utvecklas så att familjerna erbjuds möjligheter till flexiblare användning av barndagvården. Barndagvårdens trygghet och höga kvalitet garanteras. Barndagvården utvecklas i egenskap av en tjänst som förebygger utslagning. Barndagvården förblir avgiftsfri för familjer med låga inkomster och avgifterna utgör inte

en sysselsättningströskel. Ensamstående föräldrars ställning beaktas särskilt. Barnet ska även framöver ha rätt till samma dagvårdsplats efter en period av hemvård.

Utveckling av småbarnspedagogiken och beaktande av barnets läroväg främjar ett tidigt ingripande i inlärningssvårigheter samt att målen för den utbildningsmässiga jämlikheten uppnås. Målet är att genom småbarnsfostran ge en ännu starkare grund för en balanserad tillväxt och utveckling i fråga om barnets personlighet samt färdigheter, förmågor och värdegrund, för barnets livslånga lärande och för barnets välmående och hälsa. Småbarnsfostran har en viktig roll som

inkörsport till det sociala livet och som utjämna-re av sociala utgångspunkter. Det väsentliga är att man redan inom småbarnsfostran kan trygga goda förutsättningar för tillväxt och utveckling för alla genom att barn som behöver särskilt stöd och barn som riskerar utslagning stöds med olika åtgärder.

Som svar på det skriftliga spørsmålet hänvisas till övriga delar till svaret som anfördes på riksdagsledamot Raija Vahasalos skriftliga spørsmål SS 56/2011 rd och SS KK 87/2011 rd, riksdagsledamot Sari Sarkomaas skriftliga spørsmål SS 89/2011 rd och riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluotos skriftliga spørsmål SS 91/2011 rd.

Helsingfors den 7 augusti 2012

Undervisningsminister Jukka Gustafsson